

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL PAKARTOTINIO X SKUNDO PRIEŠ ŠIRVINTŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2020 m. balandžio 20 d. Nr.4D-2021/2- 72
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje gautas pakartotinis X (toliau vadinama – Pareiškėja) skundas (toliau vadinama – Skundas) dėl Širvintų rajono savivaldybės administracijos (toliau vadinama – Savivaldybė, Administracija) pareigūnų veiksmų (neveikimo), teisės aktuose nustatyta tvarka neišnagrinėjus prašymo dėl socialinės paramos skyrimo, neteikus informacijos.

2. Skunde rašoma:

2.1. „Situacija nesikeičia. Dėl įvairiausių priežasčių iki šiol išmokų negaunu arba gaunu tik apskundus... Vieną mėnesį gaunu už kelis, kitą negaunu visai... pvz. parašiau prašymą birželį, už liepą pinigų negaunu, soc. darbuotoja grindžia tuo, kad 2 d. padėdama draugei, dirbau su verslo liudijimu. 2 d. per mėnesį ir dėl to negauna soc. paramos mano vaikas, nes man nėra mokama iš vis soc. pašalpa... šiaip ar taip man soc. parama nuolat piktybiškai neskiriama, neišmokama“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Kaip jau išdėsciau prieš tai esančiuose skunduose, Kernavės socialinė darbuotoja I.M. (toliau vadinama – Specialistė) nevykdo savo pareigų deramai, aptarnauja visuomet nemaloniai, įžeidinėja ir t. t., bet pagal įstatymą man priklausančių išmokų niekad negaunu arba negaunu jų laiku... tiesa, po paskutiniųjų skundų gavau išmokas pavėluotai... Tačiau esu tikra, kad per paskutinius metus man priklausančių išmokų negavau daug kartų, tiesiog dėl to anksčiau nesiskundžiau. Kaip jau minėjau ir klausiau pirmame skunde, norėčiau sužinoti apie galimybę tuos pinigus susigrąžinti. Reikalauju kompensacijos!“

2.3. „Situacija nesikeičia daug metų, į pirmą mano skundą Širvintų savivaldybės buvo atsakyta, kad nemato nusižengimo darbuotojos veiksmuose, išmokų laiku negaunu toliau...“

2.4. „Apmaudu, kad vedėja I. K. nemato savo darbuotojų aplaidumo, neatsakinėja ir nereaguoja į skundus, leidžia tokiai situacijai vykti ir nuolat kartotis... į mano prašymą pakeisti socialinę darbuotoją oficialiai nebuvo sureaguota.“

2.5. „Esu ir toliau neteisingai informuojama, nuolat klaidinama, nors kontaktuoju su soc. rūpyba praktiškai kiekvieną mėnesį... Vasario mėnesį, man skambino Musninkų darbuotoja [...], prašė pristatyti mašinos pirkimo–pardavimo sutartį, prašė atvežti į Musninkus. Dokumentą nuvežiau. [...].“

3. Pareiškėja Skunde prašo: „atkreipti dėmesį į mano skundus“.

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Seimo kontrolierė, siekdama išsiaiškinti Pareiškėjos nurodytas aplinkybes, kreipėsi į Savivaldybę, prašydama pateikti paaiškinimus dėl Skundo teiginių bei atsakyti į klausimus.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Savivaldybė Seimo kontrolierę informavo, pateikė dokumentus bei paaiškinimus, iš kurių nustatyta:

5.1. „Administracijoje 2020 m. pačios Pareiškėjos skundų nebuvo gauta. 2020 m. Administracijai Pareiškėjos skundus nagrinėti vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teisės aktais persiuntė Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – Ministerija), Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovas Vilniaus ir Alytaus apskrityse, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius. Pažymėtina tai, kad rašte Pareiškėjos minimos aplinkybės iš esmės kartojamos visuose ankstesniuose skunduose. Administracija raštus su atsakymais Pareiškėjai į jos minėtoms institucijoms teikiamus raštus ir klausimus siuntė el. paštu: <...>. Raštų su atsakymais kopijos pateiktos ir minėtoms institucijoms.“

5.2. „Administracija 2019 m. lapkričio mėn. atliko tyrimą (administracinę procedūrą) dėl Specialistės, dirbančios Kernavės seniūnijoje, veiksmais (neveikimu), galimai netinkamai atliekamų pareigų. Administracinė procedūra buvo pradėta gavus Ministerijos Asmenų priėmimo ir dokumentų valdymo skyriaus 2019-10-28 raštą Nr. (8.6-45) SD-5285 „Dėl X gauto kreipimosi“, kuriuo buvo prašoma pagal kompetenciją iširti Pareiškėjos skunde nurodytas aplinkybes. Pareiškėjos skunde buvo teigiama, kad Specialistė netinkamai vykdo savo pareigas ir nekokybiškai atlieka jai pavestas funkcijas, netinkamai konsultuoja socialinės paramos ir socialinių paslaugų klausimais, netinkamai organizuoja savo darbą, nesilaiko Vidaus darbo tvarkos taisyklių. Pareiškėja abejojo Specialistės kompetencija. Atsižvelgiant į skunde nurodytas aplinkybes, Administracija paprašė Specialistės pateikti savo rašytinius paaiškinimus.“

5.3. „Ištyrus Pareiškėjos kreipimesi nurodytas faktines aplinkybes, nenustatyta, kad Specialistė pažeidė savo pareigybės aprašyme nustatytas darbo pareigas. Taip pat pažymime, kad Specialistei buvo rekomenduota su aptarnaujamaisiais asmenimis bendrauti su pagarba ir kantrybe, gerbti žmogaus teises, kad ateityje nekiltų abejonių dėl jos elgesio bei kompetencijų ir nebūtų gyventojų skundų. Apie tai Pareiškėja informuota 2019 m. lapkričio 25 d. raštu Nr. 13-3556 „Dėl kreipimosi“.“

5.4. „Pareiškėja 2018-06-04–2018-11-08 laikotarpiu vykdė individualią veiklą ir dėl piniginių socialinės paramos nesikreipė.“

5.5. „2018 m. gruodžio 7 d. Pareiškėja pateikė prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai gauti 2018-12-01–2019-03-01 laikotarpiu. Pareiškėja prašymo-paraiškos pildymo metu Specialistės buvo informuota, kad turi pateikti automobilio pardavimo dokumentus, nes gautos pajamos gali turėti įtakos piniginių socialinės paramos dydžiui (Lietuvos Respublikos piniginių socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo (toliau – Įstatymas) 17 straipsnio 17 dalis). Pareiškėjai įteiktas informacinis lapelis. Vadovaujantis Įstatymo 20 straipsnio 6 dalimi piniginei socialinei paramai gauti trūkstanti dokumentai pateikiami ne vėliau kaip per mėnesį nuo prašymo-paraiškos pateikimo dienos.“

5.6. „2019 m. sausio 16 d. Administracijos Socialinės paramos skyriaus laikinai einančios vedėjos pareigas E. P. buvo priimtas sprendimas Nr. 36 neskirti socialinės pašalpos Pareiškėjai. Neskyrimo pagrindas: Įstatymo 20 straipsnio 6 dalis (laiku nepateikti reikalingi dokumentai). Apie priimtą sprendimą Pareiškėja informuota 2019 m. sausio 16 d. pranešimu dėl išmokos neskyrimo Nr. 19.“

5.7. „Vadovaujantis Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymo 6 straipsnio 2 dalimi ir 3 dalies 1 punktu Pareiškėjai nuo 2019 m. sausio 9 d. paskirta ir mokama universali ir papildoma išmoka vaikui. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniams įstatymu

Pareiškėjai 2019 ir 2020 metais buvo skirta parama mokinio reikmėms įsigyti bei skirtas nemokamas maitinimas mokykloje pareiškėjos vaikui.“

5.8. „Nuo 2018 m. gegužės mėn. Pareiškėja gauna paramą 2 asmenims maisto produktais ir higienos priemonėmis iš Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo. Dėl kitos socialinės paramos ar socialinės pagalbos Pareiškėja nesikreipė.“

5.9. „2020 m. sausio 17 d. Pareiškėja norėdama pateikti prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai gauti ir neradusi Specialistės darbo vietoje (dėl laikino nedarbingumo), savo iniciatyva nuvyko į Musninkų seniūniją ir socialinio darbo organizatorės [...] pareikalavo priimti jos prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai gauti. Administracijos Socialinės paramos skyriaus specialistams nagrinėjant pateiktą prašymą-paraišką nustatyta, kad paramos gavimo laikotarpiu buvo įsigytas turtas, t. y. automobilis, todėl Pareiškėjos paprašyta patikslinančius dokumentus (šiuo atveju – automobilio pirkimo–pardavimo sutartį) pateikti prašymą-paraišką priėmusiai socialinio darbo organizatorei. Prašymo-paraiškos duomenis Pareiškėja patikslino 2020 m. vasario 21 d. Sprendimas skirti piniginę socialinę paramą priimtas 2020 m. vasario 24 d.“

5.10. „Savivaldybėje klientų aptarnavimas piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams klausimais vykdomas seniūnijose. Taip užtikriname Įstatymo 3 straipsnyje numatytą prieinamumo principą: piniginei socialinei paramai teikiama taip, kad būtų užtikrintas piniginės socialinės paramos prieinamumas nepasiturintiems gyventojams kuo arčiau jų gyvenamosios vietos. Apie tai Pareiškėja informuota 2020 m. gegužės 8 d. Administracijos raštu Nr. 40-269 „Dėl kreipimosi“. Ieškant galimų konflikto sprendimo būdų bei atsižvelgiant į Pareiškėjos pageidavimą pakeisti socialinio darbo organizatorių Kernavės seniūnijoje, 2020 m. balandžio mėn. buvo svarstoma galimybė, kad Pareiškėja socialinius klausimus galėtų spręsti gretimoje Musninkų seniūnijoje, tačiau socialinio darbo organizatorė L. M., turėdama patirties bendraujant su Pareiškėja bei ją konsultuojant, su siūlymu nesutiko. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, atkreipiame dėmesį, kad socialinio darbo organizatoriai ir jų aptarnaujama teritorija yra priskiriama pagal Savivaldybės seniūnijas, todėl nesant teisinio pagrindo socialinio darbo organizatorius Kernavės ar kitoje seniūnijoje negali būti pakeistas.“

5.11. „Įstatymo 25 straipsnio 1 punktą įpareigoja piniginės socialinės paramos gavėjus išnaudoti visas teisėtai kitų pajamų gavimo galimybes. Kadangi Pareiškėjos šeimai socialinė pašalpa, vadovaujantis Įstatymo 8 straipsnio 2 ir 3 dalimis, mokama tik vaikui, Pareiškėja buvo informuota apie galimybę gauti nemokamą antrinę teisinę pagalbą Administracijoje. Pareiškėja 2018 m. kovo 13 d. kreipėsi į Administraciją dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo. Jai buvo suteikta teisinė pagalba ir padėta užpildyti dokumentus antrinei teisei pagalbai gauti dėl tėvystės nustatymo, išlaikymo, įsiskolinimo vaikui priteisimo, vaiko gyvenamosios vietos nustatymo.“

5.12. „Įstatymo 25 straipsnio 2 punktą įpareigoja Pareiškėją pateikti visą ir teisingą informaciją, įrodančią bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens teisę gauti piniginę socialinę paramą, ir būtinus piniginei socialinei paramai gauti dokumentus. Įstatymo 25 straipsnio 3 punktą – per mėnesį pranešti apie materialinės padėties pasikeitimą ar atsiradusias aplinkybes, turinčias įtakos teisei į piniginę socialinę paramą arba piniginės socialinės paramos dydžiui. Pareiškėja 2019 m. lapkričio 2 d. (socialinės pašalpos gavimo laikotarpiu) įsigijo automobilį, tačiau apie tai Socialinės paramos skyriui nepranešė. 2020 m. sausio 17 d. teikdama prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai apie naujai įsigytą automobilį informacijos taip pat nepateikė. Šią informaciją Pareiškėja patikslino tik 2020 m. vasario 21 d.“

5.13. „Atkreipiame dėmesį, kad prašymo-paraiškos piniginei socialinei paramai gauti formos SP-4 yra tvirtinamos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro. Jose (priklausomai nuo redakcijos) piniginės socialinės paramos gavėjai tvirtina, kad „prašyme-paraiškoje ir pateiktuose dokumentuose bei jų kopijose <...> pateikta informacija teisinga“, bei įsipareigoja „per mėnesį savivaldybės administracijai pranešti apie materialinės padėties pasikeitimą ar atsiradusias aplinkybes, turinčias įtakos teisei į piniginę socialinę paramą piniginės socialinės

paramos dydžiui (aplinkybės nurodytos Informaciniame lapelyje)“. Informacinis lapelis Pareiškėjai įteikiamas kiekvieną kartą, kai prašymas-paraiška yra pateikiama kontaktiniu būdu. Papildomai apie Įstatymo 25 straipsnyje numatytas piniginės socialinės paramos gavėjų pareigas Pareiškėja informuota 2020 m. balandžio 17 d. Administracijos raštu Nr. 13-1566 „Dėl kreipimosi“.“

5.14. „Administracija nesutinka, kad Pareiškėja yra „neteisingai informuojama, nuolat klaidinama“. Vadovaujantis Įstatymo 20 straipsnio 6 dalimi piniginei socialinei paramai gauti trūkstanti dokumentai pateikiami ne vėliau kaip per mėnesį nuo prašymo-paraiškos pateikimo dienos, išskyrus atvejus, kai pajamos piniginei socialinei paramai gauti apskaičiuojamos Įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta tvarka. Kai pajamos piniginei socialinei paramai gauti apskaičiuojamos Įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta tvarka, piniginei socialinei paramai gauti trūkstanti dokumentai pateikiami ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo prašymo-paraiškos pateikimo dienos.“

5.15. „Atkreipiame dėmesį, kad, vadovaujantis Įstatymo 21 straipsnio 1 dalimi, socialinė pašalpa skiriama, jeigu bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi teisę į šią pašalpą ir kreipimosi, ir sprendimo priėmimo metu. Jeigu sprendimo priėmimo metu Administracijos Socialinės paramos skyriaus specialistai pastebi nuo prašymo-paraiškos pateikimo iki sprendimo priėmimo dienos atsiradusias aplinkybes, turinčias įtakos skiriant ir (ar) mokant piniginę socialinę paramą, vadovaudamiesi Įstatymo 3 straipsnyje įteisintu socialinio teisingumo ir veiksmingumo siekiant sudaryti sąlygas gauti paramą tada, kada jos labiausiai reikia, nedelsiant telefonu susisiekiama su Pareiškėju.“

5.16. Iš Skundo nagrinėjimui pateikti toliau nurodyti dokumentai, iš kurių nustatyta:

5.16.1. *Savivaldybės 2019-11-25 raštas Ministerijai ir kopija Pareiškėjai* – „Informuojame, kad Administracija atliko tyrimą dėl Specialistės darbo pareigų pažeidimo. Ištyrus Pareiškėjos kreipimesi nurodytas faktines aplinkybes, nenustatyta, kad Specialistė pažeidė savo pareigybės aprašyme nustatytas darbo pareigas. Taip pat pažymime, kad Specialistei buvo rekomenduota su aptarnaujamaisiais asmenimis bendrauti su pagarba ir kantrybe, gerbti žmogaus teises, kad ateityje nekiltų abejonių dėl jos elgesio bei kompetencijų ir nebūtų gyventojų skundų. Taip pat informuojame, kad pagal 2019-09-20 Pareiškėjos pateiktą prašymą-paraišką gauti socialinę paramą mokiniams Nr. 8 nurodytoje naujai įsteigtoje privačioje mokykloje nemokamas maitinimas neteikiamas, o paramą mokinio reikmenims įsigyti vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniams įstatymu paskirta 2019-10-24 Nr. 176 ir 2019-11-15 išmokėta į Pareiškėjos banko sąskaitą (išmoka mokama už praėjusį mėnesį). Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo (toliau – įstatymas) 8 straipsnio 2 ir 3 dalimi „Auginantys vaikus (įvaikius) iki 18 metų nesusituokę asmenys (įskaitant santuoką nutraukusius asmenis) ar teismo sprendimu gyvenantys skyrium sutuoktiniai arba bendrai gyvenantys asmenys, auginantys vaikus (įvaikius) iš ankstesnio bendro gyvenimo, nurodyti asmenys, atitinkantys šio įstatymo 7 straipsnio reikalavimus, nėra sudarę teismo patvirtintos sutarties dėl vaiko (įvaikio) materialinio išlaikymo arba dėl išlaikymo ir (ar) tėvystės nustatymo nesikreipė į teismą arba kreipėsi, bet tėvystė nebuvo nustatyta ir (ar) išlaikymas nebuvo priteistas, arba pareiškimas paliktas nenagrinėtas, kompensacijos neskiriamos, o socialinę pašalpą turi teisę gauti tik vaikas (įvaikis) ar vaikai (įvaikiai)“ nuo 2017 m. spalio 1 d. iki 2019 m. gruodžio 1 d. Pareiškėjos šeimai mokama socialinė pašalpa (tik vaikui).

Pareiškėjos vaikui nuo 2015 m. sausio 9 d. iki 2019 m. sausio 9 d. išmokėta išmoka. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymo 6 straipsnio 2 dalimi ir 3 dalies 1 punktu Pareiškėjos vaikui nuo 2019 m. sausio 9 d. paskirta universali ir papildoma išmoka vaikui. Šis raštas gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygmantų g. 2, LT-01102 Vilnius) ar Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, LT-01402 Vilnius) per vieną mėnesį nuo skundžiamo rašto įteikimo dienos Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka“;

5.16.2. *Savivaldybės 2020-05-08 atsakymas Pareiškėjai* – „Vyriausybės atstovas Vilniaus ir Alytaus apskrityse, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnio 8 dalimi, persiuntė Savivaldybės administracijai Pareiškėjos kreipimąsi. Primename, kad Širvintų rajono savivaldybės administracija 2019 m. lapkričio mėn. atliko tyrimą dėl Specialistės galimai netinkamai atliekamų pareigų. [...]. Apie tai Pareiškėja informuota 2019 m. lapkričio 25 d. raštu Nr. 13-3556 „Dėl kreipimosi“. Informuojame, kad Širvintų rajono savivaldybėje klientų aptarnavimas piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams klausimais vykdomas seniūnijose. Taip užtikriname Įstatymo 3 straipsnyje numatytą prieinamumo principą: piniginė socialinė parama teikiama taip, kad būtų užtikrintas piniginės socialinės paramos prieinamumas nepasiturintiems gyventojams kuo arčiau jų gyvenamosios vietos. Širvintų rajono savivaldybės administracija 2020 m. balandžio 17 d. raštu Nr. 13-1566 „Dėl kreipimosi“ Pareiškėjai be kitos jai aktualios informacijos akcentavo ir Įstatymo 25 straipsnyje numatytas piniginę socialinę paramą gaunančių asmenų pareigas, kurių turi būti laikomasi, siekiant glaudesnio bendravimo. Reaguodami į Lietuvos Respublikoje paskelbtą ekstremalią situaciją ir karantiną, informuojame, kad Širvintų rajono savivaldybės administracija dirba nuotoliniu būdu. Prašymus-paraiškas piniginei socialinei paramai gauti (pratęsti) Pareiškėjos prašome teikti elektroniniu būdu per Socialinės paramos šeimai informacinę sistemą (SPIS) www.spis.lt arba siunčiant juos elektroniniu paštu socparama@sirvintos.lt. Socialinės paramos šeimai informacine sistema (SPIS) Pareiškėją raginame naudotis ir pasibaigus Lietuvos Respublikoje paskelbtam karantinui. Kilus klausimams prašome kreiptis į Širvintų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus vedėją I. K. (kontaktai: <...>) arba specialistę (socialinio darbo organizatorę) I. M. (kontaktai: <...>);

5.16.3. *Savivaldybės 2020-05-21 atsakymas* – „Administracija gavo Ministerijos persiūtą Pareiškėjos kreipimąsi, kuriame skundžiamasi socialinio darbuotojo netinkamu elgesiu, laiku negaunamų socialinių išmokų. Kreipimesi skundžiamasi Specialistės, dirbančios Kernavės seniūnijoje, veiksmais (neveikimu). Primename, kad Administracija 2019 m. lapkričio mėn. atliko tyrimą (administracinę procedūrą) dėl Specialistės galimai netinkamai atliekamų pareigų. [...]. Apie tai Pareiškėja informuota 2019 m. lapkričio 25 d. Administracijos raštu Nr. 13-3556 „Dėl kreipimosi“.

Kreipimesi taip pat nurodoma, kad per paskutinius metus Jums priklausančių išmokų negavote daug kartų. Administracijos Socialinės paramos skyriaus duomenimis, socialinė pašalpa Jūsų šeimai skiriama nepertraukiamai nuo 2017 m. spalio 1 d. iki 2018 m. liepos 1 d. ir nuo 2019 m. kovo 1 d. iki 2020 m. birželio 1 d. Informuojame, kad Socialinė pašalpa Jūsų šeimai skiriama **tik vaikui**, kadangi, vadovaujantis Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo (toliau – Įstatymas) 8 straipsnio 2 ir 3 dalimis, auginantys vaikus (įvaikius) iki 18 metų nesusituokę asmenys (įskaitant santuoką nutraukusius asmenis) ar teismo sprendimu gyvenantys skyrium sutuoktiniai arba bendrai gyvenantys asmenys, auginantys vaikus (įvaikius) iš ankstesnio bendro gyvenimo, nurodyti asmenys, atitinkantys Įstatymo 7 straipsnio reikalavimus, nėra sudarę teismo patvirtintos sutarties dėl vaiko (įvaikio) materialinio išlaikymo arba dėl išlaikymo ir (ar) tėvystės nustatymo nesikreipė į teismą arba kreipėsi, bet tėvystė nebuvo nustatyta ir (ar) išlaikymas nebuvo priteistas, arba pareiškimas paliktas nenagrinėtas, kompensacijos neskiriamos, o socialinę pašalpą turi teisę gauti tik vaikas (įvaikis) ar vaikai (įvaikiai). Taip pat norime atkreipti dėmesį, kad, vadovaujantis Įstatymo 21 straipsnio 14 dalimi, sprendimas dėl piniginės socialinės paramos skyrimo priimamas ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo prašymo-paraiškos ir visų reikalingų dokumentų pateikimo dienos. Informuojame, kad Širvintų rajono savivaldybėje klientų aptarnavimas socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams klausimais vykdomas seniūnijose. Taip užtikriname Įstatymo 3 straipsnyje numatytą prieinamumo principą: piniginė socialinė parama teikiama taip, kad būtų užtikrintas piniginės socialinės paramos prieinamumas nepasiturintiems gyventojams kuo arčiau jų gyvenamosios vietos. Apie tai Pareiškėja informuota š. m. gegužės 8 d. Administracijos raštu Nr. 40-269 „Dėl kreipimosi“. Administracija

Pareiškėjai nori priminti, kad, siekiant glaudesnio bendradarbiavimo, būtina vykdyti ir pinigines socialinę paramą gaunančių asmenų pareigas, numatytas Įstatymo 25 straipsnyje, apie kurias Jus papildomai informavome 2020 m. balandžio 17 d. raštu Nr. 13-1566 „Dėl kreipimosi“. Administracija raštus su atsakymais Pareiškėjai į jos teikiamus raštus ir klausimus siunčia el. paštu: <...>. [...].“ Išaiškinta atsakymo apskundimo tvarka;

5.16.4. *Savivaldybės 2020-04-17 raštas Ministerijai ir Pareiškėjai* – „Administracija gavo Ministerijos persiūtą Pareiškėjos kreipimąsi, kuriame skundžiamasi socialinio darbuotojo neveiklumu ir nekompetencija. Primename, kad Širvintų rajono savivaldybės administracija 2019 m. lapkričio mėn. atliko tyrimą dėl Specialistės galimai netinkamai atliekamų pareigų. [...]. Apie tai pareiškėja ir Ministerija informuotos 2019 m. lapkričio 25 d. raštu Nr. 13-3556 „Dėl kreipimosi“.

Pareiškėja š. m. sausio 17 d. pateikė prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai gauti. Buvo nustatyta, kad paramos gavimo laikotarpiu buvo įsigytas turtas, ir paprašyta patikslinti duomenis. Prašymo-paraiškos duomenis Pareiškėja patikslino š. m. vasario 21 d. Sprendimas skirti pinigines socialinę paramą priimtas 2020 m. vasario 24 d. Atkreipiame gerb. X dėmesį, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos pinigines socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo (toliau – Įstatymas) 21 straipsnio 14 dalimi, sprendimas dėl pinigines socialinės paramos skyrimo priimamas ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo prašymo-paraiškos ir visų reikalingų dokumentų pateikimo dienos. Norime atkreipti Pareiškėjos dėmesį, kad Įstatymo 25 straipsnyje yra numatytos pinigines socialinę paramą gaunančių asmenų pareigos: 1) išnaudoti visas teisėtas kitų pajamų gavimo galimybes; 2) pateikti visą ir teisingą informaciją, įrodančią bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens teisę gauti pinigines socialinę paramą, ir būtinus piniginei socialinei paramai gauti dokumentus; 3) per mėnesį pranešti apie materialinės padėties pasikeitimą ar atsiradusias aplinkybes, turinčias įtakos teisei į pinigines socialinę paramą arba pinigines socialinės paramos dydžiui; 4) Administracijos reikalavimu deklaruoti turimą turtą (įskaitant gaunamas pajamas) Gyventojų turto deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka; 5) sudaryti Administracijos socialiniams darbuotojams ir (ar) kitiems Administracijos direktoriaus įgaliotiems Administracijos valstybės tarnautojams, Administracijos darbuotojams galimybę tikrinti gyvenimo sąlygas, turimą turtą ir užimtumą; 6) Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka dalyvauti Administracijos organizuojamoje visuomenei naudingoje veikloje; 7) dalyvauti Administracijos parengtoje užimtumo didinimo programoje. [...].“;

5.16.5. *Savivaldybė 2020-05-21 raštu pateikė išsamią informaciją Seimo kontrolierei ir Pareiškėjai dėl mokamos socialinės paramos, Specialistės veiklos įvertinimo ir kitais klausimais.*

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

6. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai

6.1. *Viešojo administravimo įstatyme* (VAĮ aktuali redakcija) reglamentuojama:

6.1.1. *2 straipsnis* – „5. **Administracinis sprendimas** – teisės aktų reglamentuotu būdu (ar) forma išreikšta vienkartinė viešojo administravimo subjekto valia dėl teisės taikymo, privaloma ir skirta konkrečiam asmeniui ar individualiai apibrėžtai asmenų grupei. [...]. 10. **Prašymas** – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens **kreipimasis** į viešojo administravimo subjektą prašant suteikti administracinę paslaugą, priimti administracinį sprendimą arba atlikti kitus teisės aktuose nustatytus veiksmus. 12. **Skundas** – asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame tas asmuo nurodo, kad yra pažeistos jo ar kito asmens teisės ar teisėti interesai, ir prašo juos apginti.“

6.1.2. *11 straipsnis* – „1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles.“

6.1.3. *14 straipsnis* – „Asmuo turi teisę apskusti viešojo administravimo subjekto priimtą administracinį sprendimą arba veiksma (neveikimą), taip pat viešojo administravimo subjekto vilkinimą atlikti jo kompetencijai priskirtus veiksmus šio įstatymo nustatyta tvarka tam pačiam viešojo administravimo subjektui arba aukštesniam pagal pavaldumą viešojo administravimo subjektui, arba kitų įstatymų, reglamentuojančių ginčų, kylančių iš administracinių teisinių santykių, nagrinėjimą, nustatyta tvarka išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijai, arba administraciniam teismui.“

6.2. *Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme (PSPNGĮ)* reglamentuojama:

6.2.1. *4 straipsnis* – „1. Piniginę socialinę paramą savivaldybės teikia vykdydamos savarankiškąją savivaldybių funkciją, kuri yra finansuojama iš savivaldybių biudžetų lėšų. 2. Savivaldybės taryba tvirtina piniginės socialinės paramos teikimo tvarkos aprašą, kuriame nustato: piniginės socialinės paramos skyrimo ir mokėjimo tvarką (prašymų-paraiškų priėmimo; trūkstamų dokumentų pateikimo; duomenų apie turtą pateikimo; piniginės socialinės paramos skyrimo ir mokėjimo; prašymus-paraiškas pateikusių asmenų informavimo apie piniginės socialinės paramos skyrimą ar neskirimą; neteisėtai gautos ar išmokėtos piniginės socialinės paramos išskaičiavimo; paskirtos, bet laiku neatsiimtą piniginės socialinės paramos, taip pat mirus asmeniui, kurio vardu bendrai gyvenantiems asmenims mokama piniginė socialinė parama, arba mirus vienam gyvenančiam asmeniui paskirtos ir iki kito mėnesio po jo mirties neišmokėtos piniginės socialinės paramos išmokėjimo procedūras); pagrindus, kai socialinė parama skiriama kitais šiame įstatyme nenumatytais atvejais (skiriama vienkartinė, tikslinė, periodinė, sąlyginė pašalpa; apmokama skola už būstą; kompensuojamos išlaidos už didesnę karšto ir geriamojo vandens kiekį, negu šiame įstatyme nustatytas normatyvas; kompensuojamos šiame įstatyme nenurodytos būsto išlaikymo išlaidos ir kita) ir kuriems esant ši parama didinama, mažinama, skiriama ne visiems bendrai gyvenantiems asmenims, sustabdoma, nutraukiama ar atnaujinama jos mokėjimas; bendruomeninių organizacijų ir (ar) religinių bendruomenių, ir (ar) religinių bendrijų, ir (ar) kitų nevyriausybinių organizacijų atstovų, ir (ar) gyvenamosios vietovės bendruomenės narių, ir (ar) seniūnaičių, ir (ar) kitų suinteresuotų asmenų pasitelkimo dalyvauti svarstant klausimus dėl piniginės socialinės paramos skyrimo tvarką bei jų teises ir pareigas [...]“;

6.2.4. *31 straipsnis* – „2. Sprendimas dėl piniginės socialinės paramos skyrimo ar neskirimą gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

6.3. Administracinių bylų teisenos įstatyme reglamentuojama:

6.3.1. *3 straipsnis* – „1. Administracinis teismas sprendžia viešojo administravimo srities ginčus. 2. Teismas nevertina ginčijamo teisės akto ir veiksmų (neveikimo) politinio ar ekonominio tikslingumo požiūriu, o tik nustato, ar konkrečiu atveju nebuvo pažeistas įstatymas ar kitas teisės aktas, ar viešojo administravimo subjektas neviršijo kompetencijos, taip pat ar teisės aktas arba veiksmas (neveikimas) neprieštarauja tikslams ir uždaviniams, dėl kurių institucija buvo įsteigta ir gavo įgaliojimus“;

6.3.2. *5 straipsnis* – „1. Kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas“;

6.3.3. *17 straipsnis* – „1. Administraciniai teismai sprendžia bylas dėl: [...] 2) savivaldybių administravimo subjektų priimtų teisės aktų ir veiksmų (neveikimo) teisėtumo, taip pat dėl šių subjektų vilkinimo atlikti veiksmus [...]“;

6.3.4. *23 straipsnis* – „1. Skundą (prašymą) dėl viešojo administravimo subjekto priimto teisės akto ar veiksmo (neveikimo), taip pat dėl viešojo administravimo subjekto vilkinimo atlikti veiksmus turi teisę paduoti asmenys, taip pat kiti viešojo administravimo subjektai, įskaitant valstybės tarnautojus ir pareigūnus, kai jie mano, kad jų teisės ar įstatymų saugomi interesai yra

pažeisti. [...] 6. Kitais atvejais skundas (prašymas, pareiškimas) gali būti paduodamas pasirinktinai: administracinių ginčų komisijai arba tiesiogiai administraciniam teismui“;

6.3.5. 29 straipsnis – „1. Jeigu specialus įstatymas nenustato kitaip, skundas (prašymas, pareiškimas) administraciniam teismui paduodamas per vieną mėnesį nuo skundžiamo teisės akto paskelbimo arba individualaus teisės akto ar pranešimo apie veiksmą (atsisakymą atlikti veiksmus) įteikimo suinteresuotai šaliai dienos.“

6.4. *Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintose Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse* (toliau vadinama – Prašymų nagrinėjimo taisyklės) (2017-11-15 nutarimo Nr. 93 redakcija, galiojanti nuo 2017-11-23) nustatyta:

„35. **Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį:** 35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys. 36. Prašymą nagrinėjusi institucija, pati pastebėjusi ar gavusi pagrįstą asmens kreipimąsi dėl atsakyme esančių spausdinimo, skaičiavimo ar faktinių duomenų klaidų, ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo klaidos paaiškėjimo arba asmens kreipimosi dienos jas ištaiso ir pateikia asmeniui ištaisytą atsakymą arba praneša jam, kodėl klaidos nebuvo taisomos. 37. Į skundus atsakoma laikantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytos tvarkos. 38. Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas. Persiunčiant prašymą ar skundą nagrinėti kitai kompetentingai institucijai ir informuojant apie tai asmenį ar jo atstovą, pranešime asmeniui nurodyti minėtos apskundimo tvarkos nereikia.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

7. *Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo ir Lietuvos Respublikos vyriausiojo administracinio teismo* (toliau atitinkamai vadinama – KT; LVAT) *praktika:*

7.1. KT 2010-05-13 nutarimas–„Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas konstitucinis teisminės gynybos principas yra universalus; teisę į teisminę pažeistų konstitucinių teisių ir laisvių gynybą turi kiekvienas asmuo, manantis, kad jo teisės ar laisvės pažeistos; asmeniui jo pažeistų teisių gynyba teisme garantuojama nepriklausomai nuo jo teisinio statuso; asmenų pažeistos teisės ir teisėti interesai teisme turi būti ginami nepriklausomai nuo to, ar jie yra tiesiogiai įtvirtinti Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, ar ne; teisė kreiptis į teismą yra absoliuti; šios teisės negalima apriboti ar paneigti; asmens konstitucinė teisė kreiptis į teismą negali būti dirbtinai suvaržoma, taip pat negali būti nepagrįstai pasunkinama ją įgyvendinti; jeigu būtų neužtikrinta asmens konstitucinė teisė kreiptis į teismą, būtų nepaisoma ir visuotinai pripažinto bendrojo teisės principo *ubi ius, ibi remedium* – jeigu yra kokia nors teisė (laisvė), turi būti ir jos gynimo priemonė; tokia teisinė situacija, kai kuri nors asmens teisė ar laisvė negali būti ginama, taip pat ir teismine tvarka, nors pats tas asmuo mano, kad ši teisė ar laisvė yra pažeista, pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją yra neįmanoma, Lietuvos Respublikos Konstitucija jos netoleruoja“;

7.2. *LVAT 2016-02-22 nutartis 2016-02-22 administracinėje byloje Nr. A-U50-520/2016:*

„[...] atsakovas savo kompetencijos ribose įvykdė pareigą ir pateikė pareiškėjui tinkamą atsakymą, o tai, kad pareiškėjo netenkina skundžiamame atsakyme išdėstytos faktinės aplinkybės ir argumentai, nėra pagrindas pripažinti, jog pats atsakymas yra nemotyvuotas ir neteisėtas bei neatitinkantis Viešojo administravimo įstatymo nuostatų. [...]“;

7.3. *LVAT 2014-05-28 nutartis administracinėje byloje Nr. A261-610/2014 – „[...] viešojo*

administravimo subjektas, bet kokiu būdu gavęs informaciją apie galbūt padarytus pažeidimus, pagal savo kompetenciją turi patikrinti tokią informaciją, ją įvertinti ir reaguoti į ją nuostatų bei kitų teisės aktų nustatytu būdu. Tačiau tai nereiškia, kad VAI, kitų šiam ginčui aktualių teisės aktų taikymo požiūriu atsakovas privalo veikti taip, kaip to prašo besikreipiantys į juos asmenys [...]“;

7.4. „Teisėjų kolegija [...] pastebi, jog valdžios institucijų sistema yra sukurta taip, kad

kiekviena institucija turi jos paskirtą atitinkančias priskirtas funkcijas, kompetenciją, kurių privalo laikytis. Pagal VAI viešojo administravimo subjektai savo veikloje, be kita ko, privalo vadovautis įstatymo viršenybės principu, reiškiančiu, kad šių subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti įstatymuose, bei nepiktnaudžiavimo valdžia principu, reiškiančiu, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint įstatymų suteiktų reikiamų įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus siekiant kitų, negu įstatymų nustatyta, tikslų (3 straipsnio 1, 4 punktai). Pagal ***viešojoje teisėje veikiančių teisėtumo principą viešojo administravimo subjektai privalo veikti tik įstatymo jiems suteiktų įgaliojimų ribose***, o veikimas viršijant kompetencijos ribas (*ultra vires*) yra pagrindas viešojo administravimo subjekto aktą pripažinti neteisėtu (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. lapkričio 23 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A662-906/2009, 2010 m. spalio 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A756-1229/2010).“

Tyrimo išvados

8. Atsižvelgus į tyrimo metu analizuotą informaciją, teisinį reglamentavimą, pažymėtina:

8.1. Seimo kontrolieriai pagal Seimo kontrolierių įstatymą tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų veiksmų (neveikimo) *viešojo administravimo srityje*, pavyzdžiui, institucijai (pareigūnams) nustatyta tvarka nepateikus atsakymo į kreipimąsi raštu, nepagrįstai ar nemotyvuotai atsisakant spręsti rūpimą klausimą arba pateikti paaiškinimus, papildomą informaciją, dokumentus, nenurodant priimto sprendimo apskundimo tvarkos ir pan., tačiau Seimo kontrolierius nepriima sprendimų dėl socialinės paramos skyrimo, nekeičia ir nenaikina jų, taip pat nesprendžia viešojo administravimo srities ginčų.

Atkeiptinas dėmesys į tai, kad, pagal nustatytą teisinį reguliavimą, savivaldybėms, be kitų funkcijų, priskirta teikti socialines pašalpas ir kompensacijas. Savivaldybės taryba tvirtina piniginės socialinės paramos teikimo tvarkos aprašą, Savivaldybės administracija skiria ir moka piniginę socialinę paramą, kontroliuoja piniginės socialinės paramos teikimą, o Savivaldybės administracijos direktorius atsako už įstatymų, Vyriausybės ir savivaldybės tarybos sprendimų įgyvendinimą Savivaldybės teritorijoje jo kompetencijai priskirtais klausimais, taip pat organizuoja Savivaldybės administracijos darbą.

Seimo kontrolierė šio tyrimo metu vertino tik tas aplinkybes, kurios susijusios su Pareiškėjos prašymų, skundų nagrinėjimu, t. y. *Viešojo administravimo įstatymo, Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių (patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875, aktuali redakcija)* taikymo aspektu, taip pat aplinkybes, ar Savivaldybė tinkamai reagavo į pranešimus apie galimus pareigūnų pažeidimus.

8.2. *Nagrinėjamu atveju:*

8.2.1. Pareiškėja skundžiasi dėl Savivaldybės administracijos Kernavės seniūnijos

pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant prašymus, teikiant informaciją, sprendžiant klausimus, susijusius su paramos skyrimu;

8.2.2. tyrimu nustatyta, kad Pareiškėja 2020 metais į Savivaldybę dėl galimai neišmokamos (arba pavėluotai mokamos) socialinės paramos, Savivaldybės pareigūnų galimai netinkamų veiksmų nesikreipė. Pareiškėja skundus teikė Ministerijai, Vyriausybės atstovui Vilniaus ir Alytaus apskrityse, kurie buvo persiųsti pagal kompetenciją Savivaldybei nagrinėti. Pareiškėja teikė skundą Seimo kontrolierių įstaigai – buvo tarpininkauta ir paprašyta Savivaldybės išnagrinėti ir motyvuotai atsakyti Pareiškėjai ir Seimo kontrolieriui. Pažymėtina, kad skundai minėtoms institucijoms teikiami buvo dėl tų pačių aplinkybių – Specialistės netinkamų veiksmų, neskiriamos socialinės paramos, neteikiamos informacijos.

Vadovaujantis Prašymų nagrinėjimo taisyklių nuostatomis, atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgus į jų turinį, laikantis išsamumo principo, t. y. motyvuotai paaiškinant teisės aktų nuostatas ir faktines aplinkybes turėjusias įtakos prašymų, skundų nagrinėjimui.

Savivaldybė pateikė motyvuotus, išsamius, atsižvelgus į prašymų turinį, atsakymus į visus Ministerijos, Vyriausybės atstovo persiųstus Pareiškėjos skundus (pažymos 5.16 punktai):

1) informuota apie atliktą tyrimą (pradėtą administracinę procedūrą) dėl Specialistės galimai netinkamų veiksmų, apie tyrimo rezultatus bei pateiktas Specialistei rekomendacijas (bendrauti su pagarba ir kantrybe, gerbti žmogaus teises, kad ateityje nekiltų abejonių dėl jos elgesio bei kompetencijų).

Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio nuostatomis, Savivaldybės administracijos direktorius organizuoja savivaldybės administracijos darbą, įstatymų nustatyta tvarka priima į pareigas ir iš jų atleidžia savivaldybės administracijos valstybės tarnautojus ir darbuotojus, dirbančius pagal darbo sutartį, seniūnijų – biudžetinių įstaigų – vadovus – seniūnus, atlieka kitas Valstybės tarnybos įstatymo ir savivaldybės tarybos jam priskirtas personalo valdymo funkcijas. Taigi, Savivaldybės administracijos direktoriaus kompetencijai priskirta atlikti tyrimus dėl savivaldybės pareigūnų (ir seniūnijų specialistų) veiksmų, spręsti skirti (esant pažeidimui), ar neskirti poveikio priemonės.

LVAT nutartyse ne kartą yra pažymėjęs, kad „atsakovas, atlikęs pareiškėjų skundo patikrinimo procedūrą, galėjo taikyti [...] poveikio priemonę arba jų netaikyti. Kolegija pažymi, kad tai yra atsakovo diskrecija. ABTĮ taikymo požiūriu, vienokios arba kitokios poveikio priemonės taikymas arba jų netaikymas negali būti laikomas pareiškėjų teisių arba įstatymų saugomų interesų pažeidimu, nes visais atvejais tai nesukeltų ir nesukėlė pareiškėjams tam tikrų tiesioginių teisinių pasekmių. [...]“.

„Pagal viešojoje teisėje veikiančią teisėtumo principą viešojo administravimo subjektai privalo veikti tik įstatymo jiems suteiktų įgaliojimų ribose, o veikimas viršijant kompetencijos ribas (*ultra vires*) yra pagrindas viešojo administravimo subjekto aktą pripažinti neteisėtu“.

Seimo kontrolierė savo veikloje, be kita ko, vadovaujasi nešališkumo ir teisingumo bei proporcingumo principais. Taigi, nagrinėdama asmenų skundus, Seimo kontrolierė privalo atsižvelgti ne tik į viešojo administravimo subjektų (ar jie veikė vadovaudamiesi jų veiklą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis), bet ir į pareiškėjų veiksmus, t. y. į tai, ar pareiškėjai, įgyvendindami savo teises kreiptis į viešojo administravimo subjektus, sąžiningai naudojami jiems suteiktomis teisėmis ir jomis nepiktinaudžiauja, kitas reikšmingas aplinkybes.

Tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėja rašo pareiškimus Ministerijai, Vyriausybės atstovui, Seimo kontrolierių įstaigai, bet ne Savivaldybei, dėl tų pačių aplinkybių: Specialistės galimai netinkamų veiksmų, nemokamos (nereguliariai mokamos) socialinės paramos ir pan., teikia savo nuomonę, kartoja klausimus, nors į juos jau buvo atsakyta.

Atkreiptinas dėmesys į LVAT suformuotą praktiką, kad viešojo administravimo subjektas pagal savo kompetenciją turi patikrinti informaciją apie galimai padarytą pažeidimą, ją įvertinti ir reaguoti į ją nuostatų bei kitų teisės aktų nustatytu būdu, „tačiau tai nereiškia, kad VAI, kitų šiam

ginčui aktualių teisės aktų taikymo požiūriu *atsakovas privalo veikti taip, kaip to prašo besikreipiantys į juos asmenys*“ (pažymos 7.3 punktas).

2) išaiškintos teisės aktų, reglamentuojančių socialinės paramos skyrimą, dokumentų padavimą, terminus, socialinės paramos išmokėjimo terminus, socialinės paramos gavėjų teisės ir pareigos, nuostatos, paaiškinta, kad Pareiškėja gavo ir gauna socialinę paramą (Pareiškėjos šeimai mokama socialinė pašalpa (tik vaikui), išaiškinta apskundimo tvarka.

8.2.3. tyrimu nustatyta, kad Pareiškėjos šeimai (vaikui) skiriama socialinė parama: nemokamas maitinimas, lėšų mokymosi reikmėms įsigyti, Pareiškėja gauna paramą 2 asmenims maisto produktais ir higienos priemonėmis iš Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo. Dėl kitos socialinės paramos arba socialinės pagalbos Pareiškėja į Savivaldybę nesikreipė.

8.3. Savivaldybės sprendimai skirti / neskirti socialinę paramą yra administraciniai sprendimai („teisės aktų reglamentuotu būdu ir (ar) forma išreikšta vienkartinė viešojo administravimo subjekto valia dėl teisės taikymo, privaloma ir skirta konkrečiam asmeniui ar individualiai apibrėžtai asmenų grupei“, VAI 2 straipsnis). Vertinti savivaldybės institucijų sprendimų teisėtumą ir spręsti ginčus dėl individualių administracinių aktų (sprendimo dėl pašalpos) turi teisę administraciniai teismai, taip pat administracinių ginčų komisijos. Seimo kontrolierė nesprenžia nei viešojo administravimo, nei civilinių ginčų dėl teisės, tai Pareiškėjai buvo paaiškinta Seimo kontrolierės 2020-04-27 raštu Nr. 4D-2020/2-503/3D-1161.

Pažymėtina tai, kad Savivaldybės priimti administraciniai sprendimai turi atitikti VAI nustatytus reikalavimus, t. y. turi būti pagrįsti teisės aktų nuostatomis ir faktinėmis aplinkybėmis. Iš Skundo tyrimui pateiktos informacijos nustatyta, kad Savivaldybės administracinis sprendimas dėl paramos buvo „neskirti“, nes Pareiškėja nepateikė visų būtinų dokumentų, patvirtinančių jos teisę į socialinę paramą, arba skirti socialinę paramą vėliau, t. y. po to, kai Savivaldybei buvo pateikti visi būtini dokumentai. Taigi, Savivaldybės sprendimų nepriėmimas, ar, Pareiškėjos teigimu, pavėluotas priėmimas, buvo sąlygotas ir pačios Pareiškėjos veiklos. Pareiškėja, kreipdamasi dėl socialinės paramos yra atsakinga už visos teisingos informacijos ir visų būtinų sprendimui priimti dokumentų pateikimą laiku.

Pareiškėja, nesutikdama su Savivaldybės administracijos priimtu sprendimu dėl pašalpos (ne)skyrimo, turi teisę apskusti jį Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka, t. y. per vieną mėnesį nuo skundžiamo sprendimo įteikimo dienos kreipiantis su skundu į administracinių ginčų komisiją arba į administracinį teismą. Papildomai atkreipiame dėmesį, kad *administraciniam teismams suteikta teisė nustatyti*, ar konkrečiu atveju nebuvo pažeistas įstatymas ar kitas teisės aktas, ar administravimo subjektas neviršijo kompetencijos, taip pat ar aktas (veika) neprieštarauja tikslams bei uždaviniams, dėl kurių institucija buvo įsteigta ir gavo atitinkamus įgaliojimus (*LVAT 2014-05-28 nutartis, priimta administracinėje byloje Nr. A-146-463-14*), todėl skųsdama Savivaldybės administracijos priimtą administracinį sprendimą Pareiškėja turi teisę nurodyti visas aplinkybes ir teikti argumentus dėl galimai netinkamų Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), priimant tokį ginčytiną sprendimą, taip pat ir tas aplinkybes bei argumentus, kuriuos nurodė Skunde. Taip pat į pirmiau nurodytas institucijas tikslinga kreiptis ir dėl Savivaldybės administracijos pareigūnų vilkinimo priimti sprendimus arba neveikimo (neteikiant atsakymų į prašymus (skundus), jeigu Pareiškėja mano, kad tokiu neveikimu buvo pažeistos jos teisės arba įstatymų saugomi interesai.

9. Apibendrinus pateiktas išvadas, teisinį reglamentavimą, konstatuotina, kad Savivaldybė nepažeidė Prašymų nagrinėjimo taisyklių nuostatų, atsakymai Pareiškėjai pateikti atsižvelgus į prašymų, skundų turinį, atitinka išsamumo principą.

Šioje situacijoje atkreiptinas dėmesys į LVAT suformuotą praktiką, kad „atsakovas savo kompetencijos ribose įvykdė pareigą ir pateikė pareiškėjai tinkamą atsakymą, o tai, kad pareiškėjo netenkina skundžiamame atsakyme išdėstytos faktinės aplinkybės ir argumentai, nėra pagrindas

pripažinti, jog pats atsakymas yra nemotyvuotas ir neteisėtas bei neatitinkantis Viešojo administravimo įstatymo nuostatų“ (pažymos 7.2 punktą).

Pareiškėjos skundas atmestinas.

10. Atkreiptinas Pareiškėjos dėmesys į tai, kad:

10.1. vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (CPK) 5 straipsnio 1 dalies nuostatomis, kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas.

Kasacinis teismas yra išaiškinęs (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis: 2009 m. vasario 2 d., Nr. 3K-3-25/2009, 2009 m. birželio 8 d., Nr. 3K-3-252/2009):

„Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnyje įtvirtintos asmens teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo procesinė tvarka ir sąlygos yra nustatytos specialiuosiuose įstatymuose, ir tam, kad ši teisė būtų įgyvendinta tinkamai, šios tvarkos būtina laikytis. Konstitucines nuostatas konkretizuoja ir detalizuoja civiliniai, baudžiamieji ir administraciniai (tiek procesiniai, tiek tam tikru aspektu ir materialiniai) įstatymai, konkrečiai civiliniame procese – CPK 5 straipsnio 1 dalis. Pagal šią proceso teisės normą teisę į teisminę gynybą turi asmuo, kurio teisė ar įstatymų saugomas interesas yra pažeisti ar ginčijami. Joje numatyta ne bet kurio, o suinteresuoto asmens teisė kreiptis į teismą. Be to, pagal šią teisės normą suinteresuotas asmuo turi teisę kreiptis į teismą ne bet kokia, o būtent įstatymų nustatyta tvarka. Šia blanketine teisės norma įstatymų leidėjas įtvirtino galimybę suinteresuotų asmenų teisę kreiptis į teismą reglamentuoti ir kitais įstatymais (CPK 1 straipsnio 2 dalis). Pagal CPK 2 ir 5 straipsnius teisminė gynyba taikoma tiems asmenims, kurie įrodo, kad jų teisės ir teisėti interesai pažeidžiami.“

10.2. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 3 dalyje reglamentuojama, kad, jeigu pareiškėjas piktnaudžiauja teise kreiptis į Seimo kontrolierių, Seimo kontrolieriaus sprendimu susirašinėjimas su tokiu pareiškėju gali būti nutrauktas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

11. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia:

X pakartotinį skundą dėl Širvintų rajono savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) netinkamai nagrinėjant prašymus, sprendžiant socialinės paramos skyrimo klausimus atmesti.

Seimo kontrolierė

Milda Vainiūtė